

VAN BUNZINGS, WEZELS EN HERMELIJNEN.

(Herinneringen).

De beschrijving van den anatomischen bouw dezer dieren vindt men in haast alle leerboeken op 't gebied der Nat. Historie. Alleen wil ik hier dan alleen wijzen op bijzonderheden dienaangaande, waar verband met de levenswijze op den voorgrond treedt. Allereerst de bunzing.

Raadplegen we ons handboek, dan vinden wij opgegeven, dat bovenstaande roover tot voedsel kiest o.a.: muizen, mollen, ratten, kikkers, egels, slakken, visschen, kippen, duiven, konijnen, hazen. We zien dus, dat hij levend voedsel moet vangen, Behalve zijn slanke lichaamsbouw staat hiermede in verband zijn karakter. Hij is listig, behoedzaam en voorzichtig; karaktertrekken, die hem bovendien zijn eigen veiligheid waarborgen.

Bij het vangen van de meeste dezer dieren, b. v. een bunsing, hierboven genoemd, komt het er op aan ze te verrassen. Zijn slank buigzaam lichaam, zachte beharing en onhoorbaren tred wijzen daar meer dan voldoende op. Hij is hoofdzakelijk een nachtdier. Dat hij daarvoor als het ware weer bepaald aangewezen is, zullen we trachten te verklaren. 's Nachts is er alles op ingericht, om hem den vrijen teugel te laten. Zijn natuurlijke vijanden, de menschen, in wier nabijheid hij zich ophoudt, slapen dan; veel dieren, die hem een welkome prooi zijn, ook, n.l. kippen, duiven en konijnen. Andere, zooals muizen, ratten, mollen komen dan juist te voorschijn, terwijl ze in hun holen moeilijker te bereiken zijn.

Van het graven van zijn hol maakt hij meestal weinig werk. Hij vindt gemakkelijk een gat, waarin hij veilig is. In een hollen boom of in door de nu verteerde wortels gevormde gaten, houdt hij zeer veel zijn verblijf.

Het half duister, heerschende in zoo'n hollen knotwilg, beneden eenige gaten in den grond, vertoonende, leek ons altijd zeer geheimzinnig toe en in zoo'n boom zagen we altijd de woonplaats van den bunzing.

Doch 's winters, als de koude de andere dieren voor hem onbereikbaar maakt, en hongersnood voor de deur staat, waagt hij zich in de onmiddellijke nabijheid der menschen en houdt hij zich verborgen in stallen, schuren, hooischelven en korenstapels, de in Zeeland welbekende, tot op ongeveer 4 M. hoogte cilindervormige en verder kegelvormig in een punt uitlopende hoopen schooven, die bij gebrek aan plaats in de schuur, met stroo goed bedekt, buiten moeten blijven, tot ze gedorscht worden. In die stapels wemelt het meestal, vooral in haverstapels, van muizen, niet zelden zitten er ratten in. Daar vindt de bunzing dus al wat. 's Nachts

gaat hij de boerderij op en ongelukkig de boer, als hij het kippenhok weet binnen te dringen. Dan moordt hij wat hij kan. Een kip dood te bijten en te verscheuren, dat is zijn doel niet, neen, is een kip dood, dan drinkt hij met waren wellust het warme bloed en grijpt ras weer een andere, waarmee hij evenzoo handelt; zoo gaat hij voort, zoo lang hij kan, in 't kort, hij richt er een waar moordtooneel aan; hij is niet te verzadigen.

Met duiven en tamme konijnen leeft hij evenzoo; eieren lust hij ook al. Door het vangen van muizen en ratten is hij den boer nuttig, doch deze voelt dat nut niet en een vermoorde kip ergert hem des te meer. Dat de bunzing bij den boer ten doode is gedoemd en aan scherpe vervolging bloot staat, ook om straks te vermelden reden, spreekt dus vanzelf. Klemmen en vallen met een ei als lokaas staan er in overvloed en niet zelden laat hij zich vangen.

's Winters, als de stapels in de schuur gereden werden, waren wij, als kwajongens, dolgraag daarbij aanwezig; niet zelden vormden wij een gesloten kring om den stapel heen, gewapend met dikke en dunne stokken, eenoude pook en andere wapenen. Men begrijpt, 't gold hier de muizen dood te slaan, die van den stapel sprongen en in doodsangst een goed heenkomen zochten. Dat was een spelletje, dat wij graag speelden en de boer graag zag. We gromden, als de knechts gingen eten en waren al lang weer present, als de werkzaamheden hervat werden. We sloegen elkaar wel eens op de handen, dat we ze de eerste vijf minuten niet konden gebruiken, doch je zag geen traan. Hadden we van ouders of onderwijzers een zelfden tik gekregen, we hadden moord en brand geschreeuwd. Vooral spannend werd het als de onderste lagen aan de beurt kwamen, daar vele muizen nog naar omlaag gevlucht waren. Dan werd het een gebeuk zonder weerga. Doch kwam dan uit het onderste bindsel een bunzing voor den dag, dan vluchtte de troep bengels in allerijl alle richtingen uit. Bang, zeer bang waren we er voor.

Of onze vrees echter zoo gegrond was, weet ik nog niet. Wel is waar, worden ze gevaarlijk, als ze zoo in 't nauw gebracht worden, dat ze geen uitweg meer zien; de moed der wanhoop brengt ze tot het uiterste; „ze vliegen naar je strot“, heette het onder ons en dat moet ook waar zijn. Bekend is ook de walgelijke stank, dien ze dan verspreiden, vandaar op vele plaatsen den naam: „stinkbunzing“.

Andere dieren schrikt dit misschien af, doch den mensch niet, daar aan het vangen een aardig voordeeltje is verbonden, waarover straks. Het gemakkelijkst doodt men hem, door hem een tik op den neus te geven, dan is hij dadelijk dood, overigens is hij verbazend „taai“. Als dood er bij neerliggend, komt hij niet zelden weer bij. Voor alle zekerheid trekken ze hem, na het dooden een strop om den

hals dicht. Van andere dieren heeft de bunzing niet veel te duchten. Nog niet eens vele honden durven hem aan. Een hond, die dan ook een bunzing aandurft, is den boer heel wat waard.

En 't zijn nog niet eens groote honden, die zich daarmee verdienstelijk maken; neen, meer dan grootte en kracht treedt hier een bepaald soort van honden op den voorgrond. Iemand, in den winter zonder werk, ving met zijn hondje elke week zoo veel bunzings, dat hij van huid en premie een aardig weekgeld bij elkaar kreeg.

Nu een en ander over dat geldelijke voordeel, de premie. Men begrijpt, dat hazen, konijnen, fazanten en patrijzen, zoowel jong als oud veel van den roover te lijden hebben. Door deze keus van voedsel is hij den landbouwer weer nuttig, doch schadelijk voor H.H. jagers. De boer geeft ze te eten en de jagers leggen er beslag op. We zien ook dus weer hier, hoe betrekkelijk nut en schade waarlijk zijn. Boer en jager, deze voor zijn wild, gene voor zijn kippen, werken hier krachtig samen, om het monster te verdelgen.

De jacht in den polder, waar ik deze ervaringen mocht opdoen, in Zeeland, behoort aan adellijke heeren uit Den Haag en deze ontzien geen kosten om den schelm uit te roeien; ze stellen op het dooden van den bunzing eene premie van 60 cent, vandaar de ijver des landmans. De meest verstokte vervolger is natuurlijk de jachtopziener, die door de jagers is aangesteld; heeft hij eenmaal een gat van een bunzing ontdekt, dan spaart hij kosten nog moeite, om hem het levenslicht uit te blazen. Hij neemt zijn geweer mee, zet vallen en klemmen en loert op hem, zooveel hij kan. Na hem, aangemoedigd door de premie, zijn de arbeiders er op uit. Voor dezen is het een gewichtig buitenkansje; het verschaft hem een voordeeltje van plm. driemaal zijn daggeld, als de huid in gewenschten staat is, dat is in den winter, wanneer de huid het warmst en het volst is. Heeft iemand een bunzing gevangen, dan gaat hij daarmee naar den jachtopziener, die den man 12 stuivers betaalt, doch tevens als teeken van contrôle, het beest een poot afhakt.

Deed hij dat niet, dan liep hij groote kans, dat morgen een handlanger met hetzelfde beest kwam, om er ook 12 stuivers voor te ontvangen, wie weet of zelfs nóg niet eens 12 stuivers voor hetzelfde beest zouden betaald worden. Het afhakken van een poot sluit dus alle kans op bedriegerij uit. Het vertoonen van het beest geeft dus 60 cents. Is het pootje er af, dan krijgt de man zijn beestje terug en gaat er rechtstreeks mede naar den bontwerker, alias voddeboer (althans op ons dorp), die er hem in den winter, als immers de vacht voller en mooier is door het meerdere wolhaar, niet zelden f 1.25, in den zomer echter vaak niet meer dan 15 cent

of heelemaal niets voor betaalt. Dus zien we, dat een gevangen bunzing iemand zoo haast f 2.— opbrengt; geen wonder dus, dat de menschen er zoo heet op zijn.

Vermoedt de jachtopziener, dat er in een gat een bunzing schuilt, dan steekt hij zijn stok er in en bekijkt daarna bij het terugtrekken het uiteinde er van en ruikt er aan, om uit aanwezigheid van haartjes of geur op te maken, of een bunzing in het gat zit. Ik ken iemand (en zulke menschen moeten er meer zijn), die zoo maar de ongewapende hand in het gat steekt, om er den roover uit te halen. Dat is een heel waagstuk, want wat ze tusschen hun tanden hebben, laten ze niet los, al zouden ze je een vinger afbijten. Doch zoo iemand weet dan al, hoe hij moet grijpen, om hem ongestraft te kunnen aanvatten. Hij grijpt hem nl. in den nek en trekt hem zoo uit het gat.

Als kleine jongen was ik nog eens getuige van een goede vangst. Er werd een bosch gerooid; nu daar moesten we bij zijn, den ganschen Zaterdag. Opeens ging er onder de houthakkers een groot gejuich op. Ze hadden n.l. uit een hol gehaald 2 oude en 7 jonge bunzings.

„Kleine kinderen worden groot“ en dat gold ook hier. De volle premie werd ook voor de jonge bunzings uitgekeerd, zoodat er reden te over was om te juichen.

Familie van den bunzing, die in geen deele deze verwantschap verloochenen, zijn wezel en hermelijn. Ook deze zijn slanke roofdieren met zeer korte pooten, beide kleiner dan den bunzing. Evenals deze zijn ook de beide andere zeer schuw, wat aanleiding gegeven zal hebben tot de uitdrukking: „zoo bang als een wezel“, in Zeeland zeer populair. Beschrijvingen blijven hier achterwege. Evenals de bunzing zijn zij ook voor de jacht zeer schadelijk, daar in hoofdzaak hetzelfde voedsel door hen nagejaagd wordt. Vandaar dat ook op het dooden dezer roofers een premie is gesteld; op een wezel 40 cent en op een hermelijntje 20 cent. Weer wordt een poot afgehakt, maar de huid blijft voor den eigenaar. Een hermelijn durft wel een haas aan, wat trouwens bekend genoeg is, alsmede de pogingen die de haas aanwendt om zich van den moordenaar te ontdoen. In de rubriek „Vragen en korte Mededeelingen“, blz. 44 dezer jaargang, ziet men, op welk een slimme wijze een haas een dergelijken bespringer van zijn rug weet te schuiven (door n.l. onder een hek door te rennen, zoodat de hermelijn tegen de onderste plank daarvan blijft steken en afgeworpen wordt).

J. VIJVERBERG.

(Wordt vervolgd).

